

بیماری‌های غده‌ی تیروئید

غده تیروئید یا سپردیس غده‌ای پروانه‌ای شکل است که در قسمت عرضی حنجره، در جلوی گلو قرار گرفته‌است. این غده جزء بزرگترین غدد اندوکراین بوده و از دو لوب تشکیل شده‌است. وزن تیروئید حدود بیست و پنج گرم و اندازه آن در مردان بزرگتر است. اندازه تیروئید در زنان، در دوران قاعدگی و حاملگی افزایش می‌یابد. تیروئید در قسمت مرکزی دارای ایسموس (تنگه) است که سبب اتصال دو لوب تیروئیدی به یکدیگر می‌شود. ممکن است گاهی لوب سومی هم به شکل هرمی از ایسموس یا دو لوب اصلی دیگر بیرون بزند. در بعضی موارد توده‌های کوچکی از جنس بافت تیروئید در اطراف غده مشاهده می‌شود که به غده اصلی اتصالی ندارند و با نام غدد اکسسوری (فرعی) تیروئیدی شناخته می‌شوند. واحدهای تشکیل دهنده غده تیروئید آسینوس یا فولیکول است و در قسمت مرکزی آن پروتئین‌های کلونیدی قرار دارد که خود به عنوان انبار ذخیره هورمون تیروئید استفاده می‌شود. چهار عملکرد اصلی تیروئید عبارت است از:

- جذب و انتقال ید
- ساخت و ترشح تیروگلوبین
- اتصال ید به تیروگلوبین به منظور ساخت هورمون‌های تیروئیدی
- ترشح هورمون تیروئید به دستگاه گردش خون

از جمله هورمون‌های ترشح شده توسط غده‌ی تیروئید، میتوان به هورمون‌های تری‌یدوتیرونین (T3) و تیروکسین (T4) اشاره کرد که بر رشد و متابولیسم سلول‌ها موثر هستند. بیماری‌ها و اختلالات تیروئیدی مختلفی وجود دارد اما از جمله شایع‌ترین آن‌ها میتوان به کم‌کاری تیروئید یا هیپوتیروئیدیسم و پرکاری تیروئید یا هیپرتیروئیدیسم اشاره کرد. این بیماری‌ها و اختلالات مرتبط با غده‌ی تیروئید تا حد زیادی قابل درمان هستند، اما چنانچه به درمان اختلال تیروئید اقدام نشود، عوارض خطرناک آن در دیگر قسمت‌های بدن فرد نمایان می‌شود. گاهی بیماری‌ها و اختلالات مرتبط با غده‌ی تیروئید در مراحل اولیه‌ی خود، پیشرفت بسیار آهسته‌ای دارند و تشخیص آن‌ها سخت است. بنابراین افزایش آگاهی در مورد این غده و بیماری‌های مرتبط با آن از اهمیت بسیاری برخوردار است.

پرکاری تیروئید یا هیپرتیروئیدیسم

پرکاری تیروئید یا هیپرتیروئیدیسم زمانی به وقوع می‌پیوندد که غده‌ی تیروئید بیش از مقدار طبیعی و نیاز بدن هورمون ترشح کند.

ترشح بیش از حد هورمون‌های T3 و T4 منجر به موارد زیر می‌شود:

- خستگی
- اختلال در خواب
- کاهش وزن
- عرق کردن زیاد
- تعادلات منفی کلسیم
- افزایش خطر پوکی استخوان

کم کاری غده‌ی تیروئید یا هیپوتیروئیدیسم

کم کاری غده‌ی تیروئید یا هیپوتیروئیدیسم یکی از شایع‌ترین بیماری‌های غده‌ی درون‌ریز پس از دیابت است. کم کاری غده‌ی تیروئید به حالتی گفته می‌شود که غده‌ی تیروئید نتواند به اندازه‌ی نیاز بدن هورمون تولید کند.

ازجمله مهمترین علائم مربوط به کم کاری تیروئید میتوان به علائمی مانند موارد زیر اشاره کرد:

- خستگی زودرس
- خواب آلودگی
- کمبود انرژی
- افزایش وزن
- ریزش و شکنندگی مو
- یبوست
- افسردگی

ندول تیروئید و سرطان تیروئید

گره‌ها و یا ندول‌های تیروئید قسمت‌های برجسته‌ی گرد و یا بیضی‌شکلی هستند که ممکن است در غده‌ی تیروئید ایجاد شوند. این ندول‌ها معمولاً خطرناک نیستند اما به ندرت ممکن است که تغییرات بدخیمی در آن‌ها ایجاد شود. بنابراین نیاز است که مورد بررسی و آزمایش قرار گیرند.

سرطان تیروئید در سنین جوانی و میانسالی شیوع بیشتری دارد. همچنین در خانم‌ها شایع‌تر از آقایان است. انواع سرطان تیروئید عبارتند از :

سرطان پاپیلری تیروئید

این سرطان در سلول‌های فولیکولار آغاز شده و به کندی رشد می‌کند. در صورت تشخیص زودهنگام، بیش‌تر مبتلایان به سرطان تیروئید فولیکولار را می‌توان با موفقیت درمان کرد.

سرطان فولیکولار تیروئید

این نوع سرطان تیروئید در حدود ۱۵٪ کل موارد ابتلا به سرطان تیروئید را تشکیل می‌دهد در حالی که نوع قبلی چیزی حدود ۷۵ درصد است.

سرطان مدولری تیروئید

این نوع سرطان در حدود ۳٪ کل موارد ابتلا به سرطان تیروئید را تشکیل می‌دهد. این سرطان در سلول‌های سی (C) موجود در تیروئید آغاز می‌شود.

سرطان تیروئید آناپلاستیک

این سرطان در سلول‌های فولیکولار موجود در تیروئید آغاز می‌شود. این سلول‌های سرطانی، اغلب به سرعت رشد و سرایت می‌کنند. مهار سرطان تیروئید آناپلاستیک بسیار دشوار است.

علائم اختلالات و بیماری‌های مرتبط با غده‌ی تیروئید از هر شخصی به شخص دیگر متفاوت است. فرد مبتلا به بیماری تیروئید، لزوماً تمامی علائم مربوط به آن بیماری را تجربه نمی‌کند. به همین دلیل توصیه می‌شود که برای تشخیص بیماری‌ها و اختلالات مرتبط با تیروئید حتماً با پزشک مشورت نمایید.

تیروئید در نوزادان

آزمایش غربالگری برای کم کاری مادرزادی تیروئید، ساده‌ترین راه برای تشخیص این اختلال محسوب می‌شود که بدین منظور از پاشنه‌ی نوزاد در چند ساعت نخست پس از تولد نمونه خون گرفته می‌شود و مورد آزمایش قرار می‌گیرد. کم کاری مادرزادی تیروئید در نوزادان چنانچه سریعاً تشخیص و درمان نشود، باعث عقب ماندگی ذهنی، کوتاهی قد، ناشنوایی، بیماری‌های مغزی و عصبی و عقب ماندگی رشد جسمی می‌شود.

مطالب بخش اخبار و انتشارات سایت گروه پاتوبیولوژی رهسا تنها جنبه اطلاع رسانی و آموزشی دارد. از این رو توصیه پزشکی تلقی نمی‌شوند و نباید آنها را جایگزین مراجعه به پزشک جهت تشخیص و درمان و تجویز دارو دانست. گروه پاتوبیولوژی رهسا در این زمینه هیچ گونه مسئولیتی را بر عهده نخواهد گرفت.

دپارتمان علمی گروه پاتوبیولوژی رهسا